

Дисципліни вільного вибору студентів, закріплені за кафедрою української філології, теорії та історії літератури

Психоаналіз і літературознавство

Навчальна дисципліна «Психоаналіз і літературознавство» орієнтована на студентів філологічних факультетів і передбачає вивчення основних психоаналітичних теорій та підходів до аналізу художнього твору, які сформувалися протягом ХХ століття і функціонують сьогодні, – психобіографічний метод З.Фрейда, теорія архетипів К.Г.Юнга, структуралізм та деконструктивізм, постмодерністська інтерпретація, шизоаналіз Ф.Гваттарі й Ж.Дельоза тощо.

Серед основних завдань курсу: ознайомлення студентів із основними психоаналітичними практиками у сучасному літературознавстві; засвоєння студентами основних положень психоаналітичної теорії та її сучасних трансформацій (таких як структуралістський, деконструктивістський психоаналіз, герменевтичні прийоми тлумачення, гендерний аспект психоаналізу, постколоніальні та мультикультурні психоаналітичні студії тощо); вироблення навичок застосування різних психоаналітичних методів та інтерпретаційних моделей до аналізу художнього твору.

Естетика і філософія літератури non-fiction

Метою курсу є з'ясувати сутність феномену документалістики в літературі (“фактографія”, “література факту”, “література nonfiction”). Студенти коротко знайомляться з історією феномену у ХХ ст. (починаючи від “літератури факту” в осмисленні теоретиків “Нового ЛЕФу”); на прикладах отримують уявлення про літературу художню (fiction) (absolute fiction, partly autobiographic fiction, historical fiction) і художньо-документальну (non-fiction). Значну увагу приділяється осмисленню й обговоренню соціокультурного інтересу до літератури non-fiction в умовах постколоніалізму і посттоталітаризму (твори письменників окремої нації, тексти представників найбільш пригноблених груп суспільства (жіноче документальне письмо), документи, що руйнують офіційну лінію трактування історії і її діячів тощо). Розкриваються поняття «занепаду метанарацій» (Ж.-Ф. Ліотар. Ситуація постмодерну), «фактографічної

літератури». Розглядається специфічна поетика non-fiction літератури: правда, що має суб'єктивний характер («поетика перформатива»: наприклад, наявність свідомих викривлень, масок у щоденнику). Зрештою, студенти трактують документальну літературу як чинник вибору читача: вважати її літературою чи ні (за Ж. Женеттом) залежно від того, чи оцінюємо текст на поетичність, естетичність і рецепцію.

«Інтермедіальні студії»

Метою дисципліни є поглиблення знань у сфері функціонування літератури у контексті інших мистецтв, а також вироблення навичок, необхідних для написання науково-дослідницьких робіт з інтермедіальної методології.

В основу курсу покладено принцип діячності, який дозволяє простежити діалог літератури, кіно, живопису, театру, кінематографу в історичній перспективі. Дисципліна має такі тематичні блоки: «Гене́за інтермедіальних студій», «Типологія інтермедіальних зв'язків», «Література і живопис», «Література і музика. Література і синтетичні мистецтва», «Літературі і кінематограф: точки перетину», «Література і театр», «Література і реклама», «Література і мультиплікація», «Сучасні методології аналізу кінематографічних текстів».

У системі курсу послідовно окреслюються новітні дослідження теорії літератури з інтертекстуальності та метатекстуальності. Концептосфера текст / візуальний образ простежується з опорою на сучасне розуміння інтермедіального дискурсу. Під час вивчення дисципліни студенти цілісно аналізують кінематографічні засоби художньої виразності на прикладі творів сучасних авторів та екранізованих вітчизняних та зарубіжних кіноверсій.

«Критичне мислення і медіаграмотність»

Метою ДВВС «Критичне мислення і медіаграмотність» є формування практичних навичок критичного мислення для вирішення професійних і практичних завдань, а також навичок використання медіа, та досягнення власних цілей за допомогою медіа. Упродовж вивчення дисципліни студенти навчаться відрізняти проблеми від практичних завдань, вироблять навички використання графічних органайзерів

способів ідентифікації та вирішення проблем, познайомляться з інструментами критичного мислення, вдосконалять уміння ставити точні запитання. Одним із ключових тематичних блоків є робота із судженнями та аргументацією. Слухачі курсу вчаться відрізняти факти від суджень та оцінок, отримують уявлення про сильний і слабкий аргумент, вчаться розробляти сильну аргументацію щодо суджень про актуальні соціокультурні події, політичні рішення, мистецькі явища. Працюючи з інформацією, розташованою на різних носіях і платформах, студенти вчаться розпізнавати фейки, оперувати прикладами "постправди", уникати упередженого ставлення до отриманих даних, покладаючись в оцінках на логічні розмірковування, спостережливість, власну ерудицію. Особливістю курсу є робота з художніми творами під критичним кутом зору. Студенти вчаться розуміти і приймати багатозначність і символічність мистецьких образів, розглядають варіанти концептуалізації смислів твору, вчаться писати критичні відгуки на твори, які їм подобаються.

У результаті опанування курсу студенти мають стати суб'єктами конструктивної критики і самокритики, уміти виявляти й вирішувати проблему, удосконалять здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, конструктивно оцінюватимуть аргументацію опонентів, відрізнятимуть аргументи від псевдоаргументів, відрізнятимуть емоційний вплив медіапродукції від її змістового наповнення та ідейної і ідеологічної спрямованості будуть схильні керуватися у своїй діяльності принципами толерантності, діалогу, співробітництва.

«Естетика візуальної культури»

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними напрямками і концепціями візуальних досліджень культури як нового типу гуманітарного знання. Основними завданнями вивчення дисципліни є: з'ясувати специфіку категоріального апарату візуальних досліджень та основних методів візуальних досліджень; ознайомити із сучасними напрямками візуальних досліджень, зокрема із філософськими аспектами проблематики курсу; сформулювати уявлення про характер і зміст проблем візуальної культури в сучасному суспільному житті; навчити орієнтувати в сучасній культурній ситуації; виробити вміння аналізувати візуальні тексти культури (фотографія, фільм, комікс, графічний роман тощо).

«Біблія і література»

Дисципліна «Біблія і література» прикликана 1) повернути в українську освіту базові знання про Біблію як релігійну й літературну пам'ятку культури, невичерпне джерело архетипних образів і фундаментальних цінностей, які значно вплинули на європейську свідомість; 2) розглянути Біблію в її внутрішній семантичній єдності та складному розмаїтті літературних форм; 3) з'ясувати концептуальний і естетичний вплив Святого Письма на розвиток європейської літератури загалом і української – зокрема.

Синтаксична фразеологія слов'янських мов

Мета дисципліни – комплексно представити синтаксичні моделі, за якими конструюються висловлювання слов'янських мов, і на їх базі розмежувати синтаксично вільні і синтаксично зв'язані структури.

Завдання дисципліни – окреслити структурні і семантичні параметри синтаксичної фразеології порівняно з лексичними фразеологізмами. З'ясувати особливості аналізу синтаксичних одиниць, які мають фразеологізовану структуру.

Результати навчання

студент повинен знати:

- відмінність синтаксичної фразеології від лексичної фразеології;
- синтаксичні моделі, за якими конструюються синтаксично зв'язані моделі;
- моделі фразеологізованих структур у системі простих речень;
- моделі фразеологізованих структур у системі складних синтаксичних одиниць;
- семантичну класифікацію синтаксичних фразеологізмів;

студент повинен уміти:

- визначати різновид синтаксичного фразеологізму і його структурні елементи;
- визначати семантику синтаксичного фразеологізму;
- аналізувати фразеологізовані синтаксичні структури з погляду їх формальної членованості / нечленованості;
- знаходити в тексті синтаксичні фразеологізми і з'ясовувати їх змістове і стилістичне навантаження.

Лінгвістична прагматика

Мета дисципліни – висвітлити основи теорії прагматики та прикладний аспект прагматичної взаємодії мовних одиниць.

Завдання дисципліни – ознайомити студентів із прикладною сферою лінгвістичного знання; теоретичними основами теорії мовленнєвої діяльності; показати комунікативні, інформаційні, естетичні та інші можливості мови; навчити студентів будувати власне висловлення з урахуванням ілокутивних, локутивних, перлокутивних складників мовленнєвого акту.

Результати навчання

студент повинен знати:

- роль і місце лінгвістичної прагматики в системі лінгвістичних та інших наук;
- основні проблеми лінгвістичної прагматики;
- найуживаніші терміни й основні наукові поняття лінгвістичної прагматики.

студент повинен уміти:

- формулювати свій комунікативний намір відповідно до ситуації спілкування і подій, що відбуваються, загальної стратегії мовленнєвої поведінки, тактики взаємодії з адресатом;
- визначати діяльнісний (прагмалінгвістичний) аспект побудови різноманітних текстів;
- інтерпретувати текст з позиції лінгвістичної прагматики;
- визначати тип комунікативних актів та інтенції мовця;
- діагностувати будь-який усний або письмовий текст відповідно до критеріїв успішності мовленнєвого спілкування: досягнення мовцем поставленої мети й правильна інтерпретація слухачем комунікативного наміру мовця.